

In memoriam antiquaar Wilma Schuhmacher

Door Evert Paul Veltkamp

Op 5 januari 2025 overleed de Amsterdamse antiquaar Wilma Schuhmacher (1927-2025) op bijna 98-jarige leeftijd.¹ Zij leidde decennialang het door haar halfbroer Max in 1952 opgerichte antiquariaat aan de Amsterdamse Gelderschekade. Zij heeft ook voor de Couperologie veel betekend.

In 1963 werd in het Haags Gemeentemuseum een herdenkingstentoonstelling gehouden in verband met het 100 jaar eerder geboren worden van Louis Couperus. ‘Ook wij hebben Couperus willen eren, en bieden U hierbij ons eerbetoon: een catalogus’, aldus begint de bekende ‘Catalogus 175: Van en over Louis Couperus’ van het antiquariaat Schuhmacher. Deze catalogus geeft al blijk van de belangrijke bibliografische nauwkeurigheid van Max en Wilma Schuhmacher, waarvoor haar in 1991 de Laurens Janszoon Costerprijs werd verleend, door aan de verschillende (uitgevers) banden en drukken (of wel: nieuwe bindpartijen) aandacht te besteden.² Bijzonder aan deze catalogus was ook de opname van verschillende werken uit de bibliotheek van Couperus zelf, waaronder het speciaal voor de auteur gebonden perkamenten exemplaar van *Herakles* waarin enkele eigenhandige verbeteringen zijn aangebracht.³

De Schuhmachers bleven Couperus verzamelen, én verkopen. Zo verkochten zij ook Couperus’ handexemplaar van *De berg van licht* met diens eigen correcties in deel I aan de beroemde Antwerpse boekverzamelaar Henri Louis Dirkx (1904-1980), ook wel ‘Suikerjan’ genoemd. Toen Dirkx’ Nederlandstalige collectie in 1981 in Utrecht werd geveild, kochten zij dat handexemplaar terug om het vervolgens te verkopen aan Couperusverzamelaar Jan Eekhoff, waarna het in de Koninklijke Bibliotheek terechtkwam.⁴

De Schuhmachers gingen dus door met de aankoop van Couperiana. Dit leidde tot de zogenaamde ‘tweede Couperuscollectie’ (na die uit 1963), die Wilma Schuhmacher als eerbetoon aan haar halfbroer in 2007 op de markt bracht. Deze collectie werd in oktober 2007 aangekocht door Couperus’ uitgevers kleinzoon Ruud Veen, en vormt nu de basis van diens, daarna nog sterk uitgebreide Couperus-collectie.⁵

Maar ook na 2007 kwamen er nog Couperiana bij Schuhmacher. Zo bood zij in 2011 aan: *Louis Couperus, Old people and the things that pass*, vertaald door Alexander Teixeira de Mattos in 1919, met opdracht van de vertaler aan de oorspronkelijke auteur (en dus uit het bezit van de schrijver).

En in 2015 bood zij een bijzonder opdrachtexemplaar aan van Louis Couperus, *Van en over mijzelf en anderen. Derde bundel*. Amsterdam, Veen, [1916]: het was voorzien van een opdracht van de schrijver én zijn vrouw aan hun nicht Mies Vlieland Hein.⁶ Met deze kunstschilderes Mies Vlieland Hein (1871-1955) zou de weduwe van de schrijver, Elisabeth Couperus-Baud (1867-1960), jarenlang tot aan Heins dood samenwonen in Den Haag.

De Schuhmachers hebben dus een belangrijke rol gespeeld voor menig Couperusverzamelaar. Het is afwachten of er nog bijzondere Couperiana in de collectie zitten. Maar met het overlijden van Wilma Schuhmacher is een einde gekomen aan een voor velen betekenisvol antiquariaat. 🐾

Noten

1. Haar overlijden werd op 7 januari 2025 door het antiquariaat via mail gemeld aan zijn klanten; in de NRC van 18 januari 2025, de dag waarop zij op Zorgvlied werd begraven, berichtte de Nederlandse Vereniging van Antiquaren haar overlijden.
2. H.T.M. van Vliet zou op haar werk voortborduren door het in 2000 publiceren van: *Versierde verhalen. De oorspronkelijke boekbanden van Louis Couperus' werk [1884-1925]*. R.J.A. te Rijdt (1955-2024; zie diens in memoriam elders in dit nummer) zou in zijn zeer kritische bespreking van dit werk van Van Vliet onder andere wijzen op het door deze laatste volstrekt negeren van de voor de Couperuskunde uiterst belangrijke antiquariaatscatalogi 175 en 185 van Wilma Schuhmacher.
3. Dit exemplaar werd onder nummer 56 in 1963 aangeboden voor f 350 (ca. € 1.300 in 2024). Het kwam decennia later via de collectie van Couperusverzamelaar ds. J.A. Eekhof (1928-2007) in de Koninklijke Bibliotheek terecht (KW COUP 0790 [-0791]).
4. Zie: Piet J. Buijnsters: 'Suikerjan' of de perversies van een boekenverzamelaar'. In: *De Parelduiker* 13 (2008) nr.1, p.50-67.
5. De catalogus van die tweede collectie van Schuhmacher is online beschikbaar via couperus-collectie.nl.
6. Dit exemplaar bevindt zich nu in het bezit van de auteur.

Max en Wilma
Schuhmacher.
Foto: Reinier
Hummelen, uit:
P.J. Buijnsters.
Geschiedenis van het
Ned. Antiquariaat,
Librarians.